

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ:

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

ΘΕΜΑ:

20 DEC 1993

ΠΡΟΣΟΠΙΚΟ

Ο υπουργός και μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου του ΠΑΣΟΚ Κώστας Σημίτης μιλάει στα «ΝΕΑ»

Να ανοιχτούμε στον κοι νωνικό μας χώρο

ΕΧΟΥΝ περάσει 20 χρόνια από την εποχή που ο κ. Κ. Σημίτης συμμετείχε στις διαδηλώσεις με πολύ μακρύτερα - και περισσότερα, σε σχέση με σήμερα - μαλλιά, φορώντας μία τριμμένη λευκή καπαρντίνα.

Δύο παραιτήσεις - μία από το Ε.Γ. το '78 και μία από την κυβέρνηση, το '87 - και αρκετές υπονομευτικές αργότερα - ο πρώτος βουλευτής της Α' περιφέρειας του Πειραιά, ο κ. Κ. Σημίτης προτιμά κομπά - αλλά πάντα συντηρητικά - κοστούμια. Η Ελλάδα έχει αλλάξει αρκετά τα τελευταία 20 χρόνια. Το ίδιο και ο «καθηγητής», όπως τον αποκαλούν οι φίλοι του - κι όχι μόνον στην όψη.

Ο σημερινός υπουργός Βιομηχανίας και Εμπορίου

έρχεται πλέον σταθερά δεύτερος - μετά τον κ. Γ. Γεννηματά - στις προτιμήσεις των ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ, σύμφωνα με τις μετρήσεις των εταιρειών δημοσκοπήσεων. Κι όμως: Η διαδρομή του στο ΠΑΣΟΚ δεν ήταν - μέχρι στιγμής - καθόλου στρωμένη με ρόδα: Το 1978 περίπου... διαγράφηκε από το κόμμα του για μία... απίστα - εκείνη με το σύνθημα «Όχι στην Ευρώπη των μονοπωλίων - Ναι στην Ευρώπη των εργαζομένων». Το '81 «κόπηκε» από υποψήφιος βουλευτής στο «παρά ένα». Το Σεπτέμβριο του '87 παραιτήθηκε, αφού έμαθε ότι η πολιτική σταθεροποίησης - το πρώτο πρόγραμμα λιτότητας, δηλαδή - είχε αναιρεθεί από τον ίδιο τον πρωθυπουργό, από του βήματος της Βουλής.

«Κλασικός» σοσιαλδημοκράτης, έχει κατά καιρούς

Ο Σημίτης μιλάει στα «ΝΕΑ»

« Στο συνέδριο θα πρέπει να γίνει και μια πρώτη αποτίμηση του κυβερνητικού έργου. Προτάσεις, υποδείξεις, κριτική για να κινητοποιήσουμε τον κόσμο γύρω από τους στόχους μας, για να εφαρμόσουμε τις όποιες αποφάσεις μας. Όλα αυτά συνεπάγονται προετοιμασία και χρόνο. Δεν νομίζω ότι το συνέδριο θα μπορούσε να γίνει κατά τη διάρκεια της ελληνικής προεδρίας. »

ΑΠ.: Υπάρχουν και πολιτικά προβλήματα και έντονες αντιθέσεις. Η ευφορία συγκαλύπτει το γεγονός ότι στον προοδευτικό χώρο διαφέρουν κατά πολύ οι αντιλήψεις για τη μελλοντική πολιτική. Οι

Συνέντευξη στον ΣΤΕΦΑΝΟ ΤΖΑΝΑΚΗ

διαχωρισμοί αφορούν κυρίως το πρόβλημα της ένταξης της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας στο διεθνές σύστημα, την ανταγωνιστικότητα της χώρας. Η μία τάση θέλει να διατηρήσει τις σημερινές κατανομές οικονομικής και κοινωνικής εξουσίας, τους τρόπους οργάνωσης και λειτουργίας, ασπάζεται έναν κοινωνικό και οικονομικό προστατευτισμό. Η τάση αυτή αρνείται στην πράξη την Ευρωπαϊκή Ενοποίηση. Είναι η παράταξη του πελατειακού συστήματος, του κράτους παροχών, της απραξίας απέναντι στις επερχόμενες επιδράσεις. Οδηγεί στην Ελλάδα των φαστ-φουντ, των ενοικιαζόμενων δικαιωμάτων, των εξαθλιωμένων μικροεπαγγελματιών. Η άλλη τάση αποδέχεται την Ενοποίηση. Όχι μόνο με επέκταση της λειτουργίας της αγοράς αλλά με σχεδιασμό. Η άλλη τάση αποδέχεται την ανάγκη μιας ανταγωνιστικής λειτουργίας της οικονομίας και κοινωνίας. Γι' αυτό, θεωρεί αναγκαία την αλλαγή των τρόπων οργάνωσης, των θεσμών, των κοινωνικών συμβάσεων. Όχι μόνο με κατάργηση «κεκτημένων», αλλά με νέους τρόπους ενίσχυσης της κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης. Η επιτυχημένη ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ενοποίηση οδηγεί σε κοινωνικά και οικονομικά ισχυρή Ελλάδα. Απαιτεί όμως μια δύσκολη

πολιτική σήμερα, πολιτική που πολλοί δεν είναι πρόθυμοι να αποδεχτούν. Η πολιτική δεν μπορεί να λαμβάνει υπόψη μόνο τα συμφέροντα της σημερινής γενιάς, πρέπει να εξετάζει και τα συμφέροντα των μελλοντικών γενεών. Είναι ένας συμβιβασμός, μια σύμβαση μεταξύ γενεών. Εμείς πρέπει να δείξουμε ότι έχουμε συναίσθηση για το αύριο, την εξέλιξη του τόπου και να μην κατασπαταλήσουμε σήμερα και τους πόρους και τις δυνατότητές του. Η διαμάχη μεταξύ της πολιτικής του εφήμερου και της πολιτικής μας σταθερής ανάπτυξης θα εντείνεται καθημερινά.

+ ΕΡ.: Το ΠΑΣΟΚ και το συνέδριο. Πριν τις ευρωεκλογές, πριν τις δημοτικές εκλογές και γιατί; Χρειάζεται το ΠΑΣΟΚ «ένα ακόμη συνέδριο»;

ΑΠ.: Το συνέδριο όφειλε σύμφωνα με το καταστατικό να έχει ήδη πραγματοποιηθεί. Άρα, δεν μπορούμε να συζητάμε αν πρέπει να γίνει ή όχι. Πρέπει να γίνει. Το ερώτημα είναι ποιος πρέπει να είναι ο

χαρακτήρας του. Ένα ακόμη συνέδριο για «συνσπείρωση και ενότητα» δεν νομίζω ότι χρειάζεται. Αυτό που χρειάζεται είναι ένα συνέδριο που θα προωθήσει έναν ευρύτερο πολιτικό διάλογο, θα τοποθετηθεί απέναντι στα μεγάλα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα της δεκαετίας που διατρέχουμε, θα πάρει θέση για το χαρακτήρα του ΠΑΣΟΚ που θέλουμε. Το ΠΑΣΟΚ ιδρύθηκε το 1974 για να ανασύρει την Ελλάδα από το χουντικό και παλατιοκρατικό σκότος. Είκοσι χρόνια μετά, πρέπει να διαμορφώσει τη στρατηγική για

ΕΙΜΑΣΤΕ πλέον στην 70ή «επόμενη μέρα» των εκλογών του Οκτωβρίου. Το ΠΑΣΟΚ είναι κυβέρνηση. Οι πρώτες «γκρίνες» - όπως είναι φυσικό - ήδη ακούγονται. Από την άλλη πλευρά, κανείς δεν μπορεί να παραγνωρίσει ότι κάθε κυβέρνηση δικαιούται μία «περίοδο ανοχής».

Από την πλευρά του, ο κ. Κ. Σημίτης επιζητεί το τέλος της μετεκλογικής ευφορίας στον χώρο του ΠΑΣΟΚ. Αναγνωρίζει ότι υπάρχουν «και πολιτικά προβλήματα και έντονες αντιθέσεις».

Μάλιστα, προχωρεί πολύ περισσότερο: Υπογραμμίζει ότι όσο το οργανωμένο τμήμα του ΠΑΣΟΚ αποτελεί «πολύ μικρό τμήμα του κοινωνικού του χώρου», εγκλημαίνονται κίνδυνοι για την ίδια την ενότητά του!

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον - μιας και εμφανίζεται «κόντρα στο ρεύμα» - παρουσιάζουν οι απόψεις του κ. Σημίτη σχετικά με τον χρόνο της διεξαγωγής του 3ου Συνεδρίου του ΠΑΣΟΚ. Το μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου λέει απερίφραστα ότι διαφωνεί στην ιδέα της πραγματοποίησης του συνεδρίου κατά τη διάρκεια της ελληνικής προεδρίας και υπογραμμίζει ότι εκεί θα γίνει - εκτός των άλλων - μια πρώτη αποτίμηση του κυβερνητικού έργου.

Ο κ. Σημίτης τονίζει επίσης ότι το ΠΑΣΟΚ θα «συνεχίσει το δρόμο του» μετά τον κ. Α. Παπανδρέου - υπογραμμίζοντας ότι η διαδοχολογία είναι απόρροια μίας «συντηρητικής αντίληψης» της πολιτικής.

+ ΕΡ.: Η νίκη του ΠΑΣΟΚ δημιούργησε μια ευφορία στο χώρο του. Θα κρατήσει; Η περίοδος ανοχής θα κρατήσει; Υπάρχουν πολιτικά προβλήματα;

ΕΡ. v. 9

Ταχεία διολίσθηση ίσον πληθωρισμός

ΕΡ.: Έχετε μιλήσει πολλές φορές - και προεκλογικά - για την ανταγωνιστικότητα και την έλλειψή της. Πώς θα διορθωθεί αυτό; Ο κλασικός τρόπος είναι η υποτίμηση του νομίσματος ή μία ταχεία διολίσθηση...

ΑΠ.: Το τέλος του φορτισμού έχει μετατοπίσει το κριτήριο της ανταγωνιστικότητας προς την κατεύθυνση της ποιότητας. Τα προϊόντα δεν φτάνει να είναι «φτηνά», πρέπει να είναι και υψηλής ποιότητας. Παράλληλα, η διεθνοποίηση των αγορών έχει σχεδόν εξαλείψει την διαφοροποίηση μεταξύ εσωτερικής και εξωτερικής ανταγωνιστικότητας. Αυτό σημαίνει ότι η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων της ελληνικής βιομηχανίας δεν μπορεί να ενισχυθεί με παραδοσιακά μέτρα και επιλογές. Πολλά από αυτά - όπως οι έμμεσες επιδοτήσεις - είναι ήδη ασυμβίβαστα με το καθεστώς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αλλά και η συναλλαγματική αντιστάθμιση απωλειών ανταγωνιστικότητας, η συνεχής υποτίμηση, αντιβαίνουν σε άλλες οικονομικές προτεραιότητες. Η κυβέρνηση έχει θέσει ως προτεραιότητα τη μείωση του πληθωρισμού για να μειώσει τα επιτόκια

μία δυνατή Ελλάδα στην Ευρώπη και τα Βαλκάνια.
Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να διατηρήσουμε ζωντανή την επαφή με την κοινωνία. Μόνο έτσι θα δημιουργήσουμε τις βάσεις για ένα ΠΑΣΟΚ που θα είναι το κόμμα της νέας εποχής και όχι το κόμμα του τέλους του μεταπολιτευτικού κύκλου. Ένας θεσμός δεν μπορεί να προσφέρει περισσότερο από εκείνα που τον τροφοδότησαν. Αν το κόμμα δεν τροφοδοτηθεί σήμερα με προβληματισμούς και δυναμικές για το αύριο, δεν θα είναι σε θέση να παίξει καθοδηγητικό ρόλο.

Στο συνέδριο θα πρέπει να γίνει και μια πρώτη αποτίμηση του κυβερνητικού έργου. Προτάσεις, υποδείξεις, κριτική για να κινητοποιήσουμε τον κόσμο γύρω από τους στόχους μας, για να εφαρμόσουμε τις όποιες αποφάσεις μας.

Όλα αυτά συνεπάγονται προεκλογισμούς και χρονο. Δεν νομίζω ότι το συνέδριο θα μπορούσε να γίνει κατά τη διάρκεια της ελληνικής προεδρίας. Και τα δύο εγχειρήματα είναι τόσο σοβαρά, ώστε για να πετύχουμε ουσιαστικούς καρπούς πρέπει να τα δώσουμε το ένα μετά το άλλο, όχι συγχρόνως.

ΕΡ.: Το ΠΑΣΟΚ μετά τον Α. Παπανδρέου
ΑΠ.: Το ΠΑΣΟΚ μετά τον Ανδρέα Παπανδρέου θα συνεχίσει το δρόμο του. Η διαδοχολογία, η έντονη συζήτηση για το «μετά» είναι απόρροια μιας συντηρητικής αντίληψης της πολιτικής. Κεντρικό θέμα είναι τα πρόσωπα. Ελάχιστοι ενδιαφε-

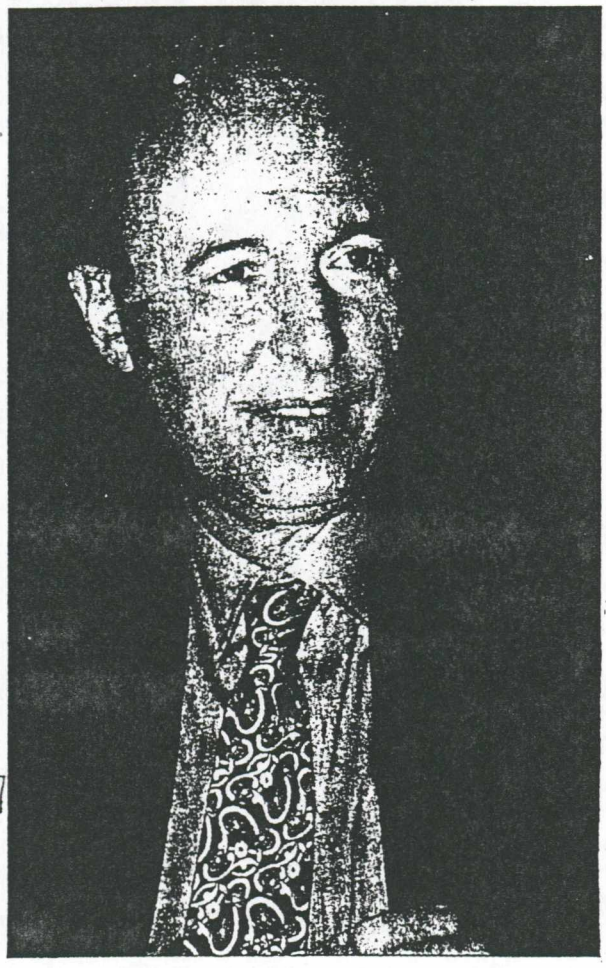
ρον παγκόσμια πολέμων. Η εξέλιξη αυτή έχει σχέση και με τα Σκόπια, αλλά είναι κυρίως απόρροια μιας γενικότερης στάσης αδιαφορίας, επιδίωξης οικονομικών πλεονεκτημάτων και μόνο, μεγάλων όρων με συνήθεις υποχωρήσεις και αποσιώσεως μακροπρόθεσμης στρατηγικής.

Η προεδρία είναι μία πρόκληση, η οποία ζητείται να ληφθεί. Να ξαναδείξουμε ότι μπορούμε ελπίδα να κρατάμε το τιμόνι της ευρωπαϊκής πορείας. Είναι μέσο για μια ισχυρή Ελλάδα που οφείλει να εξισορροπεί.

ΕΡ.: Πώς κρίνετε τις προοπτικές της Ελληνικής Προεδρίας; ΕΡ. v. 11

ΑΠ.: Η ελληνική προεδρία είναι μια ευκαιρία να κερδίσουμε το χαμένο έδαφος. Όμως ο πολιτικός κόσμος και τα ταξικά μέσα ενημέρωσης τη θεωρούν ως μία διενεργούμενη υποχώρηση που μπορεί να βοηθήσει τις δημοσιότητες της χώρας. Τομή θα γίνουν στην Ευρώπη αποφασιστικά σημεία. Μπορούμε να παίξουμε ρόλο στην εφαρμογή της συνθήκης του Μaastricht, στη διαμόρφωση των εισοδημάτων κρατών-μέλων, στις θεσμικές αλλαγές της Ένωσης ως προς τα όργανα και τις διαδικασίες, στην εφαρμογή της Λευκής Βίβλου, στο νέο πενταετές προγραμμα-πλάνο στην έρευνα και πολλά άλλα.

Μπορούμε να δείξουμε ότι είμαστε ικανοί όχι μόνο να διεκδικούμε τα εθνικά μας συμφέροντα αλλά και να χειρίζομαστε τα κοινά προβλήματα, να συνθέτουμε αντιτιθέμενα συμφέροντα, να κινούμε την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση προς τα μπροστά.

ρον οι στόχοι, οι πολιτικές. Γι' αυτό και η πολιτική συζήτηση επικεντρώνεται στους τρόπους επίτευξης πάνω στους πολιτικούς αντιπάλους. Έτσι, η κρατούσα πολιτική συνίσταται στην απομυθίωση ιδίων λαθών και στην αξιοποίηση των λαθών των αντιπάλων. Η πολιτική δραστηριότητα είναι επαφές, διαρρηγμοί, μηχανισμοί. Η πολιτική ουσία εξαντλείται σε τακτικές κινήσεις, είναι τεχνική και όχι κοινωνική παρέμβαση. Το αποτέλεσμα, πολιτικό χωρίς περιεχόμενο και πολιτική χωρίς στόχο.

Η ενότητα

ΕΡ.: Πώς μπορεί να διασφαλισθεί από τώρα η ενότητα του ΠΑΣΟΚ; ΕΡ. v. 11

ΑΠ.: Η ενότητα του ΠΑΣΟΚ διασφαλίζεται όταν υπάρχουν διαδικασίες που νομιμοποιούν τους εκφραστές του χώρου, την ηγεσία του. Το κύριο πρόβλημα του ΠΑΣΟΚ είναι η αναντιστοιχία ανάμεσα στο οργανωμένο ΠΑΣΟΚ και τον κοινωνικό χώρο που στηρίζει και ψηφίζει το κόμμα. Το οργανωμένο τμήμα αποτελεί ένα πολύ μικρό τμήμα του κοινωνικού χώρου. Επιπρόσθετα, δεν έχει τα ίδια κοινωνικά χαρακτηριστικά και τις ίδιες πολιτικές αντιλήψεις. Η διάσταση αυτή εγκυμονεί όχι μόνο αντιθέσεις, αλλά κίνδυνο για την ενότητα. Ο κίνδυνος θα μεγαλώνει όσο κυριαρχεί η αντίληψη ότι το κόμμα αποτελεί πρωτοπορία που δεν χρειάζεται να αγκαλιάζει τον κοινωνικό χώρο. Η αντίληψη αυτή εκφράζει την επιδίωξη της επικρατησίας με τη δημιουργία μηχανισμών, ομάδων, οργανωμένων μειοψηφιών που αναδεικνύονται σε πλειοψηφίες με τακτικές-διαδικαστικές κινήσεις.

Το αντίδοτο: Το άνοιγμα του Κινήματος στην κοινωνία με νέους τρόπους οργάνωσης, οι δημοκρατικές διαδικασίες, η διαφάνεια, η υστρόφη προς την πολιτική. Υπάρχει καιρός να προωθηθεί αποφασιστικά η ενότητα.

ΕΡ.: Η εκλογή Έδρετ είναι αλλαγή του σκηνικού ή απλή αλλαγή προσώπων; ΕΡ. v. 12

ΑΠ.: Η εκλογή Έδρετ δεν μπορεί να ανατρέψει

την ταυτότητα αυτού του συντηρητικού χώρου, τον αυταρχισμό, την ταξική αντίληψη, την επιδίωξη προνομίων, την πελατειακή αντίληψη και τη θαυμάσια έλλειψη κοινωνικής εννοησιμότητας.

Μπορεί ωστόσο να δώσει στη Ν.Δ. - με μια ενervή παρουσίαση, ένα πιο σύγχρονο πρόσωπο. Ενέχει γι' αυτό τον κίνδυνο μιας παραπλάνησης, όπως οι καινούργιες συσκευασίες παιδιών αποτυχημένων προϊόντων.

ΕΡ.: Τα προβλήματα με τους εταίρους μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν αιτία μόνο τη στάση μας σε σχέση με τα Σκόπια ή έχουν να κάνουν με τη γενικότερη εικόνα μας; ΕΡ. v. 13

ΑΠ.: Το κύριο πρόβλημά μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η περιθωριοποίησή μας που οδηγεί στην αδυναμία μας να επηρεάσουμε αποφασιστικά εξελίξεις και επιλογές. Βραχυπρόθεσμα επιδιώκει με αντιλήψεις προστατευτισμού και εξωπραγματικές ιδέες μεγαλείου, αντί να μας πλησιάζουν στο επίκεντρο των εξελίξεων, μάς απομακρύνουν συνεχώς. Επιβεβαιώσαμε τα τελευταία χρόνια την ευρωπαϊκή υποψία ότι ανήκουμε στη δεύτερη ταχύτητα, ότι είμαστε εσωστρεφείς και προσηλωμένοι στα πρότυπα που κυριαρχούσαν στην Ευρώπη

Μόνον «έξυπνες» επενδύσεις από το Δημόσιο

Είναι παράδοση στην Ελλάδα, να ασχολείται κάθε υπουργός μόνο με «τα του οίκου του» - να επιχειρεί δηλαδή να εκφράζει τα συμφέροντα που εμπεριέχει. Με την έννοια αυτή, θα περίμενε κανείς από τον υπουργό Βιομηχανίας να ελπίσει πόρους για τη διατήρηση των παραδοσιακών, πόρους για νέες δημόσιες βιομηχανικές επενδύσεις μεγάλης κλίμακας, αλλά και τρόπους «προαπαιτούμενων» των βιομηχανιών.

Ο κ. Κ. Σημίτης επιχειρεί να δει τα πράγματα πιο «οικονομικά»: Υποστηρίζει ότι για τα «χάλια» της ελληνικής βιομηχανίας δεν είναι υπεύθυνη μόνον η κυβέρνηση της Ν.Δ. και τονίζει ότι η συνεχής «προστατευτική» διολίσθηση της δραστηριότητας αντικείμενα στην αντιληπτή βιομηχανική πολιτική της κυβέρνησης.

Σε καθιερώνει επίσης ότι το Δημόσιο δεν έχει πλέον τις δυνατότητες των παρελθόντων. Οι προβληματικές που δεν έχουν δυνατότητες επιδιόρθωσης θα κλείσουν, το Δημόσιο θα προχωρήσει οπωσδήποτε μόνον σε επενδύσεις όπως η αλουμίνια και ο χρυσός, για τις οποίες υπάρχουν μελέτες βιωσιμότητας, ενώ για την εξεύρεση επενδυτικών πόρων πρέπει να απευθυνθούμε στην Κοινότητα - πράγμα που σημαίνει και ανάληψη υποχρεώσεων.

Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή.

ΕΡ.: Ο δείκτης της βιομηχανικής παραγωγής παρουσιάζει μία συνεχή καθοδική πορεία τα τελευταία χρόνια. Φταίει γι' αυτό η «κακή Ν.Δ.» και μόνον; ΕΡ. V. 1

ΑΠ.: Είναι γνωστό ότι η ελληνική βιομηχανία είχε μπει σε βαθιά κρίση, με κύρια έκφρασή της την υπερχρέωση, κυρίως των ελάχιστων μεγάλων παραγωγικών μονάδων της, ήδη από την εποχή της ένταξης της χώρας στις ευρωπαϊκές κοινότητες, το 1981.

Υπάρχει πρόβλημα επειδή η βιομηχανία μας αναπτύχθηκε σε συνθήκες θερμοληπίου. Όταν φύσσει ο αέρας του ανταγωνισμού, δεν παρουσιάζει ένα απλό κρυολόγημα, αλλά... οξεία πνευμονία!

Οι παρεμβάσεις επί των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ της δεκαετίας του '80 και η σχετική αυξημένη χρηματοδότηση μέσω των διαρθρωτικών ταμείων της Κοινότητας αποδείχθηκαν καθυστερημένες και ανεπαρκείς. Επίσης, οι διαδικασίες του ΟΑΕ αποδείχθηκαν ατελέσφορες και απαράδεκτα χρονοβόρες, ενώ το σύστημα κινήτρων του 1982 αναποτελεσματικό.

Παράλληλα όμως, είχε δημιουργηθεί ένα πλαίσιο επιστημονικής και τεχνολογικής υποδομής, που θα μπορούσε να αποτελέσει βασικό στηρίγμα για την βιομηχανική ανάπτυξη της χώρας, μέσα στις διαρκώς εξελισσόμενες διεθνείς συνθήκες.

Δυστυχώς όμως, και η πορεία αυτή ανακόπηκε τα τελευταία 4 χρόνια. Επιχειρήθηκε ο εξανδραποδισμός και η αποδιάρθρωση του βιομηχανικού ιστού - με τεράστιες και οδυνηρότατες οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες - στη βάση ιδεοληψιών ενός παράδοξου νεοφιλελευθερισμού.

ΕΡ.: Επομένως, μιλάμε για μία άλλη βιομηχανική πολιτική. Με ποια χρηματοδότηση - και κυρίως - με ποιες προοπτικές; ΕΡ. V. 2

ΑΠ.: Είναι φανερό στον καθένα, πιστεύω, ότι λόγω της στενότητας πόρων είμαστε υποχρεωμένοι να προωθήσουμε τους στόχους μας μέσα από τα κοινοτικά προγράμματα - άρα να επηρεάσουμε αλλά και να αποδεχτούμε τις κοινοτικές αποφάσεις.

Είναι προφανής η επιτακτική ανάγκη διαμόρφωσης μίας συνολικής βιομηχανικής πολιτικής με ισχυρό σκέλος πολιτικής ανταγωνισμού, που θα υποστηρίζεται από στοιχεία άλλων πολιτικών και θα εντάσσεται σε μία ευρύτερη μακροοικονομική πολιτική σταθεροποίησης και ανάπτυξης.

ΕΡ.: Στενότητα πόρων, προσαρμογή. Πρακτικά, αυτό σημαίνει τέλος στις μεγάλες κρατικές επενδύσεις - για παράδειγμα σε ναυπηγεία, σε εργοστάσια; ΕΡ. V. 3

ΑΠ.: Ο τύπος αυτός της επέμβασης δεν είναι πια δυνατός. Άλλοτε, και ιδίως μέχρι την πρώτη πετρελαϊκή κρίση, τα κράτη είχαν τη δυνατότητα να ασκούν έντονη προστατευτική πολιτική - έτσι, η βιομηχανία μπορούσε να αναπτυχθεί, αφού η Πολιτεία εξασφάλιζε συνθήκες «θερμοληπίου».

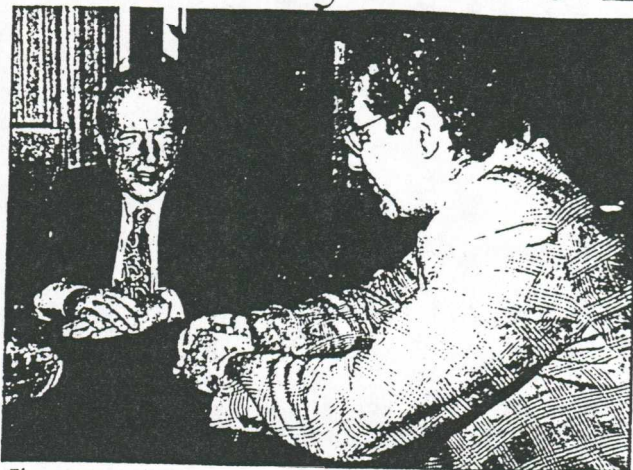
Σήμερα όμως, τα οικονομικά σύνορα έχουν καταρτηθεί. Μία επέμβαση μπορεί να προωθηθεί μόνον όταν είναι διεθνώς ανταγωνιστική. Έχουμε το παράδειγμα της Γαλλίας, όπου με δημόσια επέμβαση δημιουργήθηκε αεροναυπηγική βιομηχανία (δηλαδή βιομηχανία υψηλής τεχνολογίας) και στη συνέχεια εγκαταλείφθηκε.

ΕΡ.: Αυτό σημαίνει ότι η κυβέρνηση δεν πρόκειται να προωθήσει καμία τέτοιου τύπου επένδυση; ΕΡ. V. 3

ΑΠ.: Η κυβέρνηση σκέπτεται να προωθήσει δύο επενδύσεις: Το εργοστάσιο της αλουμίνιας και την εκμετάλλευση του χρυσού στην Κασσάνδρα, που αποδεικνύονται βιώσιμες από τις μελέτες.

ΕΡ.: Οι ιδιωτικοποιήσεις; Τελείωσαν, μαζί με τη Ν.Δ.; ΕΡ. V. 7

ΑΠ.: Είναι και δική μας διαπίστωση ότι η εξέλιξη της ελληνικής βιομηχανίας οδήγησε στην επέκταση της κρατικής δραστηριότητας (ή ιδιοκτησίας), πέρα από κάθε λογική. Αποτελεί και δική μας πεποίθη-

«Είναι προφανής η επιτακτική ανάγκη διαμόρφωσης μίας συνολικής βιομηχανικής πολιτικής», λέει ο υπουργός Κ. Σημίτης στον συντάκτη των «ΝΕΩΝ» Στ. Τζανάκη

ση ότι πολλές από αυτές τις δραστηριότητες θα πρέπει είτε να επιστρέψουν στον ιδιωτικό τομέα είτε να διακοπούν, με παράλληλη εκκαθάριση των αντίστοιχων επιχειρήσεων. Οι προβληματικές δεν έχουν μπροστά τους ένα νέο γύρο προβληματικής ζωής. Οι υπερχρεωμένες επιχειρήσεις πρέπει - με ευθύνη των τραπεζών - είτε να οδηγηθούν σε μία διαδικασία αντισυγκρότησης είτε σε μία διαδικασία εκκαθάρισης.

ΕΡ.: Και οι επιχειρήσεις «στρατηγικού χαρακτήρα»; Και η ιδεολογία περί παρουσίας του κράτους; ΕΡ. V. 7

ΑΠ.: Για τις βιομηχανικές δραστηριότητες στρατηγικού χαρακτήρα, που αφορούν κυρίως τους τομείς της άμυνας, της ενέργειας, των τηλεπικοινωνιών και των μεταφορών, έχει διαμορφωθεί σχετική κοινωνική και πολιτική συνείδηση. Χρειάζεται η παρουσία του Δημοσίου.

Ακόμα και σ' αυτό τον χώρο όμως, υπάρχουν δραστηριότητες στις οποίες ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας μπορούν να συνυπάρχουν, ανταγωνιστικά ή συμπληρωματικά.

Βεβαίως, υπάρχουν και δυνατότητες, όπως η αναζήτηση από τους δημόσιους φορείς χρηματοοικονομικών πόρων από την αγορά κεφαλαίων.

Γενικότερα πάντως, για μία επιχείρηση που λειτουργεί αποδοτικά και υπό συνθήκες πλήρους ανταγωνισμού, ελάχιστα ενδιαφέρει το ιδιοκτησιακό της καθεστώς. Αν η επιχείρηση αυτή είναι κρατική, αποτελεί εθνικό πλούτο - άρα, προέχει η διατήρησή της. Αυτό μας λέει η σύγχρονη αντίληψη...

Οι συγχωνεύσεις

ΕΡ.: Στην Ελλάδα λειτουργούν χιλιάδες βιομηχανικές επιχειρήσεις - οι περισσότερες μικρού μεγέθους. Τι σημαίνει αυτό σε μία ενιαία ευρωπαϊκή αγορά; Τι σημαίνει αυτό όταν τα σύνορα καθημερινά πέφτουν και οι αγορές διεθνοποιούνται; ΕΡ. V. 6

ΑΠ.: Η διεθνής εμπειρία των δύο τελευταίων δεκαετιών έχει αποδείξει ότι οι εξωτερικές οικονομίες μεγέθους δεν επιτυγχάνονται με τη μεγέθυνση και την καθετοποίηση των επιχειρήσεων. Αντίθετα, οι τεχνολογικές αλλαγές, τόσο στην παραγωγική διαδικασία όσο και στο παραγωγικό περιβάλλον, ευνοούνται από δίκτυα επιχειρήσεων μικρομεσαίου μεγέθους με ευέλικτη εξειδίκευση.

Με αυτά τα δεδομένα, επιλογή της βιομηχανικής μας πολιτικής, είναι η προώθηση του μοντέλου της μεσαίας (με ελληνικά δεδομένα) επιχείρησης, με ευέλικτη εξειδίκευση, η οποία θα είναι λειτουργικά ενταγμένη σε δίκτυο που καλύπτει όλη την αλυσίδα επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του κλάδου.

Η προώθηση αυτής της επιλογής θα επιδιωχθεί με τη θέσπιση πλαισίου που θα ευνοεί τις συγχωνεύσεις και τη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων, με αναπροσαρμογή της εξειδίκευσής τους και τη δημιουργία αλυσίδων δραστηριοτήτων που θα καλύπτουν από την έρευνα μέχρι τη διάθεση. Χρειάζεται διδία και μια διαφορετική πολιτική προώγησης στις συνεργασίες από εκείνη που κυριαρχεί σήμερα στους επιχειρηματίες. Ο καθένας ακόμη θέλει να είναι κατετάγιος μόνος. Αλλά έτσι θα μείνουμε με στόλους από ψαροκάικα.

1. Ερώτηση:

Στη συζήτηση για τις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης είπατε ότι υπάρχει ανάγκη για μία νέα πολιτική. Γιατί;

Απάντηση:

Η ένταξη της χώρα στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες το 1981, βρήκε την ελληνική βιομηχανία σε βαθιά κρίση, κύρια έκφανση της οποίας ήταν η υπερχρέωση, ιδιαίτερα πολλών από τις λίγες σημαντικού μεγέθους, παραγωγικών μονάδων.

Οι παρεμβάσεις της δεκαετίας του '80 και η σχετικά αυξημένη χρηματοδότηση των υποδομών μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων των Ε.Κ. αποδείχτηκαν καθυστερημένες και ανεπαρκείς σε σχέση με τις διαστάσεις του προβλήματος. Οι ανάγκες για σύγχρονες υποδομές αυξάνονταν ταχύτερα από τους ρυθμούς εκσυγχρονισμού των υφισταμένων. Οι διαδικασίες του Οργανισμού Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων αποδείχτηκαν ατελέσφορες και απαράδεκτα χρονοβόρες. Το σύστημα κινήτρων του νόμου 1262/82 δεν υπήρξε αρκετά αποτελεσματικό για την προσέλκυση επενδύσεων που θα επηρέαζαν τη διάρθρωση του μεταποιητικού τομέα.

Στην δεκαετία του '80, όμως, δημιουργήθηκε επίσης το πλαίσιο μιας επιστημονικής και τεχνολογικής υποδομής που θα μπορούσε να αποτελέσει βασικό στήριγμα για τη βιομηχανική ανάπτυξη της χώρας κάτω από τις νέες διεθνείς συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται τα ερευνητικά ινστιτούτα, οι κλαδικές εταιρίες βιομηχανικής έρευνας, το δίκτυο των κέντρων καινοτομίας, ο Οργανισμός Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας και ο επαναπροσδιορισμός της δραστηριότητας του ΕΟΜΜΕΧ.

Η αρνητική πορεία της ελληνικής βιομηχανίας επιτάδθηκε την τελευταία τετραετία, όταν στη βάση ιδεοληγιών ενός παράδοξου νεο-φιλελευθερισμού, επιχειρήθηκε ο πλήρης εξανδραποδισμός της και η αποδιάρθρωση του βιομηχανικού παραγωγικού ιστού με τεράστιες και οδυνηρότατες οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες. Αποτέλεσμα της πολιτικής που ασκήθηκε τα τελευταία χρόνια είναι η βύθιση της ελληνικής οικονομίας σε μεγάλης διάρκειας ύφεση, η σταθεροποίηση αρνητικών ρυθμών μεταβολής στον Γενικό Δείκτη Βιομηχανικής Παραγωγής, η μείωση των βιομηχανικών επενδύσεων και η αύξηση της εισαγωγικής διείσδυσης. Πρέπει να ξεφύγουμε από αυτό το τέλμα.

2. Ερώτηση:

Πώς;

Απάντηση:

Είναι επιτακτική η ανάγκη διαμόρφωσης και εφαρμογής μιας συνολικής βιομηχανικής πολιτικής, με ισχυρό σκέλος πολιτικής ανταγωνισμού, και η οποία θα υποστηρίζεται από στοιχεία άλλων πολιτικών (κυρίως εμπορικής και τεχνολογικής) και θα εντάσσεται σε μια ευρύτερη μακρο-οικονομική πολιτική σταθεροποίησης και ανάπτυξης.

Η επιλογή των μέσων που θα χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη αυτών των στόχων βασίζεται στις ελληνικές αλλά και στις διεθνείς των τελευταίων δεκαετιών, στις συνθήκες που επικρατούν στη χώρα μας και τις προβλέψεις για τις ανάγκες της στις επόμενες δεκαετίες καθώς και στους διεθνείς προβληματισμούς για τη βιομηχανική ανάπτυξη. Είναι για παράδειγμα φανερό, ότι λόγω της στενότητας πόρων που υπάρχει είμαστε υποχρεωμένοι να προωθήσουμε τους στόχους μας μέσα από τα κοινοτικά προγράμματα, άρα να επηρεάσουμε και να αποδεχτούμε τις κοινοτικές αποφάσεις.

3. Ερώτηση:

Σημαίνει αυτό ότι το κράτος δεν πρόκειται να κάνει μεγάλες επενδύσεις να φτιάξει π.χ. πάλι ναυπηγεία, εργοστάσια κλπ;

Απάντηση:

Ο τύπος αυτός της επέμβασης δεν είναι πια δυνατός. Άλλοτε και ιδίως μέχρι την πρώτη πετρελαϊκή κρίση τα κράτη μπορούσαν να ασκούν έντονη προστατευτική πολιτική. Η βιομηχανία μπορούσε να αναπτυχθεί επειδή η πολιτεία της εξασφάλιζε συνθήκες θερμοκηπίου. Σήμερα τα οικονομικά σύνορα έχουν καταργηθεί. Μία επένδυση μπορεί να προωθηθεί μόνο και μόνο όταν είναι διεθνώς ανταγωνιστική. Ακόμα και στη Γαλλία που δημιούργησε με δημόσια επέμβαση αεροναυπηγική βιομηχανία εγκαταλείφθηκε με αυτού του τύπου την επέμβαση. Η κυβέρνηση σκέπτεται να προωθήσει δύο επενδύσεις, το εργοστάσιο της Αλουμίνας και την εκμετάλλευση του χρυσού, που αποδεικνύονται από τις μελέτες βιώσιμες.

4. Ερώτηση:

Η Ελλάδα δεν έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα που μπορεί να αξιοποιήσει;

Απάντηση:

Το συγκριτικό πλεονέκτημα δεν είναι στατικό και εξαρτημένο μόνο από γεωγραφική θέση ή πρώτες ύλες. Αυτά το επηρεάζουν χωρίς να το καθορίζουν. Είναι διαπιστωμένο πια, ότι έχουμε χάσει για παράδειγμα το συγκριτικό πλεονέκτημα του "χαμηλού κόστους εργασίας". Οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της Νοτιοανατολικής Ασίας προσφέρουν πολύ πιο χαμηλό κόστος εργασίας.

Σήμερα το συγκριτικό πλεονέκτημα διαμορφώνεται από κάθε επιχείρηση. Συναρτάται, σε σημαντικό βαθμό, από τις διαχειριστικές, τεχνολογικές και επιχειρησιακές επιλογές της. Για τούτο και σε κάθε κλάδο υπάρχουν και επιτυχημένες και προβληματικές επιχειρήσεις.

Στη βάση αυτής της διαπίστωσης η βιομηχανική μας πολιτική δεν μπορεί να έχει όπως παλιά κλαδικό χαρακτήρα. Να βοηθήσουμε για παράδειγμα την κλωστοϋφαντουργία. Αντίθετα θα συνίσταται κυρίως από οριζόντια μέτρα και δράσεις που θα στηρίζουν τις προσπάθειες των επιχειρήσεων να αναπτύξουν τα δικά τους εσωτερικά συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Αυτά τα μέτρα και δράσεις θα αφορούν τις υποδομές, με την ευρύτερη δυνατή έννοια του όρου, που περιλαμβάνουν - εκτός από τις τεχνικές υποδομές (κύρια στους τομείς των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών), και την ενέργεια (φτηνή ενέργεια) - και τις υπηρεσίες όπως στην έρευνα και την τεχνολογία, στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου μέσα από την εκπαίδευση και προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης, στην ενίσχυση της προσπάθειας διείσδυσης σε ξένες αγορές, κλπ.

5. Ερώτηση:

Έχετε μιλήσει επανειλημμένα για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Με ποιό τρόπο; Ο κλασικός τρόπος είναι η υποτίμηση του νομίσματος.

Απάντηση:

Το τέλος του φορδισμού έχει μετατοπίσει το κριτήριο της ανταγωνιστικότητας προς την κατεύθυνση της ποιότητας. Τα προϊόντα δεν φτάνει να είναι "φτηνά", πρέπει να είναι και υψηλής ποιότητας. Παράλληλα, η διεθνοποίηση των αγορών έχει σχεδόν εξαλείψει την διαφοροποίηση μεταξύ εσωτερικής και εξωτερικής ανταγωνιστικότητας.

Αυτό σημαίνει ότι η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων της ελληνικής βιομηχανίας δεν μπορεί να ενισχυθεί με παραδοσιακά μέτρα και επιλογές. Πολλά από αυτά - όπως οι έμμεσες ή άμεσες επιδοτήσεις - είναι ήδη ασυμβίβαστες με το καθεστώς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αλλά και η συναλλαγματική αντιστάθμιση απωλειών ανταγωνιστικότητας, η συνεχής υποτίμηση αντιβαίνει σε άλλες οικονομικές προτεραιότητες. Η κυβέρνηση έχει θέσει ως προτεραιότητα τη μείωση του πληθωρισμού για να μειώσει τα επιτόκια.

Επιλογή της βιομηχανικής μας επιλογής είναι - παράλληλα με την υποβοήθηση της βιομηχανίας - να αυξήσει την παραγωγικότητά της με την ανάπτυξη των υποδομών, τη διαμόρφωση του κατάλληλου δεσμικού πλαισίου και της αντίστοιχης ειδικής υποδομής που θα στηρίζουν την προσπάθεια της βιομηχανίας για την ποιοτική αναβάθμιση των προϊόντων της.

Προς την κατεύθυνση αυτή θα συμβάλλει η γρήγορη ενσωμάτωση και προσαρμογή προτύπων, η βελτίωση του συστήματος διασφάλισης ποιότητας και η δημιουργία υποδομής για την πιστοποίηση των προϊόντων. Η Ελλάδα σε όλα αυτά τα θέματα είναι ουραγός των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και βρίσκεται σε απόσταση από αυτές.

6. Ερώτηση:

Μπορούμε να ανταγωνιστούμε διεθνώς με τις μικρές επιχειρήσεις που έχουμε; Και οι μεγαλύτερες ελληνικές επιχειρήσεις είναι με ευρωπαϊκά μέτρα μεσαίες επιχειρήσεις;

Απάντηση:

Η διεθνής εμπειρία των δύο τελευταίων δεκαετιών έχει αποδείξει ότι οι εξωτερικές οικονομίες μεγέδους δεν επιτυγχάνονται με την μεγέθυνση και την καδετοποίηση των επιχειρήσεων. Αντίθετα, οι τεχνολογικές αλλαγές, τόσο στην

παραγωγική διαδικασία όσο και στο παραγωγικό περιβάλλον, ευνοούνται από δίκτυα επιχειρήσεων μικρομεσαίου μεγέθους με ευέλικτη εξιδείκευση.

Αυτό έχει οδηγήσει τις μεγάλες ξένες επιχειρήσεις να διασπώνται σε πολλές μεσαίου μεγέθους μονάδες με διαχειριστική και επιχειρησιακή αυτοτέλεια και λειτουργική διασύνδεσή τους κατά μήκος μιας αλυσίδας δραστηριοτήτων που περιλαμβάνει την έρευνα, την καινοτομία, την παραγωγή, το εμπόριο και τη διανομή.

Αντίστοιχα στην Ελλάδα (και για διαφορετικούς λόγους) οι μικρές και οι μεγάλες επιχειρήσεις έχουν πολύ χειρότερες επιδόσεις από τις μεσαίου μεγέθους μονάδες. Δυστυχώς οι τελευταίες είναι μόνο το 15,2% των βιομηχανικών μας επιχειρήσεων.

Με αυτά τα δεδομένα επιλογή της βιομηχανικής μας επιλογής είναι η προώθηση του μοντέλου της μεσαίας (με ελληνικά δεδομένα) επιχείρησης, με ευέλικτη εξιδείκευση η οποία θα είναι λειτουργικά ενταγμένη σε δίκτυο που καλύπτει όλη την αλυσίδα επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του κλάδου.

Η προώθηση αυτής της επιλογής θα επιδιωχθεί με τη θέσπιση πλαισίου που θα ευνοεί τις συγυνεύσεις και τη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων, με αναπροσαρμογή της εξειδίκευσής τους και τη δημιουργία αλυσίδων δραστηριοτήτων που θα καλύπτουν από την έρευνα μέχρι τη διάθεση. Χρειάζεται βέβαια και μια διαφορετική πολιτισμική προσέγγιση στις συνεργασίες από εκείνη που κυριαρχεί σήμερα στους επιχειρηματίες. Ο καθένας ακόμη θέλει να είναι καπετάνιος μόνος. Αλλά έτσι θα μείνουμε στους στόλους από τα γαροκάϊκα.

7. Ερώτηση:

Τι θα γίνει με τις ιδιωτικοποιήσεις και τις προβληματικές;

Απάντηση:

Το ερώτημα αν μία επιχείρηση οφείλει να είναι δημόσια ή όχι, πρέπει να απαντηθεί στη σημερινή φάση εξέλιξης της ελληνικής οικονομίας με βάση μια σειρά συγκεκριμένα κριτήρια όπως αν έχει μονοπωλιακό χαρακτήρα, αν εξυπηρετεί την κοινή ωφέλεια, αν και σε ποιο βαθμό είναι μοχλός της συνολικής αναπτυξιακής προσπάθειας. Η μόνη αποδεκτή ιδεολογικού χαρακτήρα αγκύλωση στην αντιμετώπιση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των επιχειρήσεων είναι η εξασφάλιση του μεγαλύτερου δυνατού οφέλους για το κοινό και την χώρα.

Είναι και δική μας διαπίστωση πως η εξέλιξη της ελληνικής βιομηχανίας οδήγησε στην επέκταση της κρατικής δραστηριότητας ή ιδιοκτησίας πέρα από κάθε λογική. Και αποτελεί και δική μας πεποίθηση πως πολλές από αυτές τις δραστηριότητες θα πρέπει είτε να επιστρέφουν στον ιδιωτικό τομέα είτε να διακοπούν με παράλληλη εκκαθάριση των αντίστοιχων επιχειρήσεων. Οι προβληματικές δεν έχουν μπροστά τους ένα νέο γύρο προβληματικής ζωής. Οι υπερχρεωμένες επιχειρήσεις πρέπει με ευθύνη των τραπεζών να οδηγηθούν σε μια διαδικασία ανασυγκρότησης, αλλιώς να εκκαθαρισθούν.

Η σύγχρονη αντίληψη αλλά και διεθνείς και ελληνικές εμπειρίες αποδίδουν μεγαλύτερη σημασία στη διοίκηση και διαχείριση των επιχειρήσεων και το ανταγωνιστικό ή μη πλαίσιο λειτουργίας τους παρά στο ιδιοκτησιακό τους καθεστώς.

Για μια επιχείρηση που λειτουργεί αποδοτικά και υπό συνθήκες πλήρους ανταγωνισμού ελάχιστα ενδιαφέρει το ιδιοκτησιακό της καθεστώς. Αν αυτή η επιχείρηση είναι κρατική, αποτελεί κοινωνικό πλούτο άρα προέχει η διατήρηση του δημόσιου χαρακτήρα της.

Όσον αφορά τον χώρο των στρατηγικού χαρακτήρα βιομηχανικών δραστηριοτήτων που αφορούν κυρίως στην άμυνα της χώρας και στους τομείς της ενέργειας των τηλεπικοινωνιών και των μεταφορών έχει διαμορφωθεί σχετική κοινωνική και πολιτική συναίνεση. Χρειάζεται η δημόσια παρουσία.

Ακόμα και σε αυτόν τον χώρο όμως υπάρχουν δραστηριότητες στις οποίες ο δημόσιος και ιδιωτικός τομέας μπορούν να συνυπάρξουν ανταγωνιστικά ή συμπληρωματικά. Όπως υπάρχουν και ιδιωτικού χαρακτήρα ρυθμίσεις οι οποίες μπορούν να αναβαθμίσουν λειτουργίες των κρατικής ιδιοκτησίας επιχειρήσεων. Είναι δυνατή π.χ. η αναζήτηση από δημόσιους φορείς χρηματοοικονομικών πόρων από την αγορά κεφαλαίων αντί της προσφυγής τους είτε στην αγορά χρήματος είτε σε κρατικές επιδοτήσεις.

8. Ερώτηση:

Το ΠΑΣΟΚ μετά τον Α. Παπανδρέου;

Απάντηση:

Το ΠΑΣΟΚ μετά τον Ανδρέα Παπανδρέου θα συνεχίσει το δρόμο του. Η διαδοχολογία, η έντονη συζήτηση για το "μετά" είναι απόρροια μιας συντηρητικής αντίληψης της πολιτικής. Κεντρικό θέμα είναι τα πρόσωπα. Ελάχιστα ενδιαφέρουν οι στόχοι, οι πολιτικές. Γιαυτό και η πολιτική συζήτηση επικεντρώνεται στους τρόπους επικράτησης πάνω στους πολιτικούς αντιπάλους. ~~Η πολιτική συνίσταται στην αποφυγή ιδίων λαθών και στην αξιοποίηση των λαθών του αντιπάλου. Η πολιτική δραστηριότητα είναι επαφές, διορισμοί, μηχανισμοί. Η πολιτική ουσία εξαντλείται σε τακτικές κινήσεις, είναι τεχνική και όχι σε κοινωνικές παρέμβασες.~~ Το αποτέλεσμα πολιτικοί χωρίς περιεχόμενο και πολιτική χωρίς στόχο.

9. Ερώτηση:

Η νίκη του ΠΑΣΟΚ δημιούργησε μια ευφορία στο χώρο του. Θα κρατήσει; Η περίοδος ανοχής θα κρατήσει; Υπάρχουν πολιτικά προβλήματα;

Απάντηση:

Υπάρχουν και πολιτικά προβλήματα και έντονες αντιθέσεις. Η ευφορία συγκαλύπτει το γεγονός ότι στον προοδευτικό χώρο διαφέρουν κατά πολύ οι αντιλήψεις για την μελλοντική πολιτική. Οι διαχωρισμοί αφορούν κυρίως το πρόβλημα της ένταξης της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας στο διεθνές σύστημα, την ανταγωνιστικότητα της χώρας. Η μία τάση θέλει να διατηρήσει τις σημερινές κατανομές οικονομικής και κοινωνικής εξουσίας, τους τρόπους

οργάνωσης και λειτουργίας, ασπάζεται ένα κοινωνικό και οικονομικό προστατευτισμό. Η τάση αυτή αρνείται στην πράξη την Ευρωπαϊκή Ενοποίηση. Είναι η παράταξη του πελατειακού συστήματος, του κράτους παροχών, της απραξίας απέναντι στις επερχόμενες επιδράσεις. Οδηγεί στην Ελλάδα των φαστ-φουντ, των ενοικιαζομένων δωματίων των εξαθλιωμένων μικροεπαγγελματιών. Η άλλη τάση αποδέχεται την ενοποίηση. Όχι μόνο με επέκταση της λειτουργίας της αγοράς αλλά με σχεδιασμό. Η άλλη τάση αποδέχεται την ανάγκη μιας ανταγωνιστικής λειτουργίας της οικονομίας και κοινωνίας. Γιαυτό θεωρεί αναγκαία την αλλαγή των τρόπων οργάνωσης, των δεσμών, των κοινωνικών συμβιβασμών. Όχι μόνο με κατάργηση "κεκτημένων" αλλά με νέους τρόπους ενίσχυσης της κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης. Η επιτυχημένη ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ενοποίηση οδηγεί σε κοινωνικά και οικονομικά ισχυρή Ελλάδα. Απαιτεί όμως μια δύσκολη πολιτική σήμερα, πολιτική που πολλοί δεν είναι πρόθυμοι να αποδεχτούν. Η πολιτική δεν μπορεί να λαμβάνει υπόψη μόνο τα συμφέροντα της σημερινής γενιάς, πρέπει να εξετάζει και τα συμφέροντα των μελλοντικών γενεών. Είναι ένας συμβιβασμός, μία σύμβαση μεταξύ γενεών. Εμείς πρέπει να δείξουμε, ότι έχουμε συναίσθηση για το αύριο, την εξέλιξη του τόπου και να μην κατασπαταλήσουμε σήμερα και τους πόρους και τις δυνατότητές του. Η διαμάχη μεταξύ της πολιτικής του εφήμερου και της πολιτικής μιας σταθερής ανάπτυξης θα εντείνεται καθημερινά.

10. Ερώτηση:

Το ΠΑΣΟΚ και το συνέδριο. Πριν τις ευρωεκλογές, πριν τις δημοτικές εκλογές και γιατί; Χρειάζεται το ΠΑΣΟΚ "ένα ακόμη συνέδριο";

Απάντηση:

Το συνέδριο οφείλει σύμφωνα με το καταστατικό να έχει ήδη πραγματοποιηθεί. Αρα δεν μπορούμε να συζητάμε αν πρέπει να γίνει ή όχι. Πρέπει να γίνει. Το ερώτημα ^{που} ποιος πρέπει να είναι ο χαρακτήρας του. ~~Αλλά~~ ^{Εν} ένα ακόμη συνέδριο για "συσπείρωση και ενότητα" δεν νομίζω ότι χρειάζεται. Αυτό που χρειάζεται είναι ένα συνέδριο που θα προωθήσει έναν ευρύτερο πολιτικό διάλογο θα τοποθετηθεί απέναντι στα μεγάλα πολιτικά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα της δεκαετίας που διατρέχουμε, θα πάρει θέση για το χαρακτήρα του ΠΑΣΟΚ που θέλουμε. Το ΠΑΣΟΚ ιδρύθηκε το 1974 για να ανασύρει την Ελλάδα από το χουντικό και παλαιοκομματικό σκότος. Είκοσι χρόνια μετά πρέπει να διαμορφώσει τη στρατηγική για μία δυνατή Ελλάδα στην Ευρώπη και τα Βαλκάνια.

Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να διατηρήσουμε ζωντανή την επαφή με την κοινωνία. Μόνο έτσι θα δημιουργήσουμε τις βάσεις για ένα ΠΑΣΟΚ που θα είναι το κόμμα της νέας εποχής και όχι το κόμμα του τέλους του μεταπολιτευτικού κύκλου. Ένας δεσμός δεν μπορεί να προσφέρει περισσότερα από εκείνα που τον τροφοδότησαν. Αν το κόμμα δεν τροφοδοτηθεί σήμερα με προβληματισμούς και δυναμικές για το αύριο δεν θα είναι σε θέση να παίζει καθοδηγητικό ρόλο.

Στο συνέδριο θα πρέπει να γίνει και μια πρώτη αποτίμηση του κυβερνητικού έργου. Προτάσεις, υποδείξεις, κριτική για να κινητοποιήσουμε τον κόσμο γύρω από τους στόχους μας, για να εφαρμόσουμε τις όποιες αποφάσεις μας.

Όλα αυτά συνεπάγονται προετοιμασία και χρόνο. Δεν νομίζω ότι το συνέδριο ότι θα μπορούσε να γίνει κατά την διάρκεια της **Ελληνικής Προεδρίας**. Και τα δύο εγχειρήματα είναι τόσο σοβαρά, ώστε για να πετύχουμε ουσιαστικούς καρπούς πρέπει να τα βάλουμε το ένα μετά το άλλο, όχι συγχρόνως. ~~Να μην το συνέδριο που μπορεί να ξεκινήσει με τωρά για να το πραγματοποιήσουμε μετά τις δημοτικές εκλογές.~~

11. Ερώτηση:

Πως μπορεί να διασφαλισθεί από τώρα η ενότητα του ΠΑΣΟΚ;

Απάντηση:

Η ενότητα του ΠΑΣΟΚ ~~και σε οποιοδήποτε χώρο~~ διασφαλίζεται όταν υπάρχουν διαδικασίες που νομιμοποιούν τους εκφραστές του χώρου, την ηγεσία του. Το κύριο πρόβλημα στο ΠΑΣΟΚ είναι η αναντιστοιχία ανάμεσα στο οργανωμένο ΠΑΣΟΚ και τον κοινωνικό χώρο που στηρίζει και ~~ψηφίζει~~ το κόμμα. Το οργανωμένο τμήμα αποτελεί ένα πολύ μικρό τμήμα του κοινωνικού χώρου. Επιπρόσθετα δεν έχει τα ίδια κοινωνικά χαρακτηριστικά και τις ίδιες πολιτικές αντιλήψεις. Η διάσταση αυτή εγκυμονεί όχι μόνο αντιθέσεις αλλά κίνδυνο για την ενότητα. Ο κίνδυνος θα μεγαλώνει όσο κυριαρχεί η αντίληψη ότι το κόμμα αποτελεί πρωτοπορία που δεν χρειάζεται να αγκαλιάζει τον κοινωνικό χώρο. Η αντίληψη αυτή εκφράζει την επιδίωξη της επικυριαρχίας με τη δημιουργία μηχανισμών, ομάδων, οργανωμένων μειοψηφιών που αναδεικνύονται σε πλειοψηφίες με τακτικές-διαδικαστικές κινήσεις.

Το αντίδοτο: Το άνοιγμα του κινήματος στην κοινωνία με νέους τρόπους, οργάνωσης, οι δημοκρατικές διαδικασίες, η διαφάνεια, η στροφή προς την πολιτική. Υπάρχει καιρός να προωδηθεί αποφασιστικά η ενότητα.

12. Ερώτηση:

Η εκλογή Έβερετ είναι αλλαγή του σκηνικού ή απλή αλλαγή προσώπων;

Απάντηση:

Η εκλογή Έβερετ δεν μπορεί να ανατρέψει την ταυτότητα αυτού του συντηρητικού χώρου, τον αυταρχισμό, την ταξική αντίληψη, την επιδίωξη προνομίων, την πελατειακή αντίληψη και την βαθύτερη έλλειψη κοινωνικής ευαισθησίας.

Μπορεί ωστόσο να δώσει στην Ν.Δ. με μια ευφυή παρουσίαση ένα πιο σύγχρονο πρόσωπο. Ενέχει γιαυτό τον κίνδυνο μιας παραπλάνησης όπως οι καινούργιες συσκευασίες παλαιών αποτυχημένων προϊόντων.

13. Ερώτηση:

Τα προβλήματα με τους εταίρους μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν ως αιτία μόνο τη στάση μας σε σχέση με τα Σκόπια ή έχουν να κάνουν με τη γενικότερη εικόνα μας;

Απάντηση:

Το κύριο πρόβλημά μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η περιθωριοποίησή μας που οδηγεί στην αδυναμία μας να επηρεάσουμε αποφασιστικά εξελίξεις και επιλογές

βραχυπρόθεσμες επιδιώξεις με αντιλήψεις προστατευτισμού μας, εξωπραγματικές ιδέες μεγαλείου αντί να μας πλησιάζουν στο επίκεντρο των εξελίξεων μας απομακρύνουν συνεχώς. Επιβεβαιώσαμε τα τελευταία χρόνια την ευρωπαϊκή υπογία ότι ανήκουμε στη δεύτερη ταχύτητα, ότι είμαστε εσωστρεφείς και προσηλωμένοι στα πρότυπα που κυριαρχούσαν την Ευρώπη των παγκοσμίων πολέμων. Η εξέλιξη αυτή έχει σχέση και με τα Σκόπια αλλά είναι κυρίως απόρροια μιας γενικότερης στάσης αδιαφορίας, επιδίωξης οικονομικών πλεονεκτημάτων και μόνο, μεγαλοστομιών με συνεχείς υποχωρήσεις και απουσίας μακροπρόθεσμης στρατηγικής.

Η προεδρία είναι μία πρόκληση σ'αυτή την κατεύθυνση. Να ξαναδείξουμε ότι μπορούμε επάξια να κρατάμε το τιμόνι της Ευρωπαϊκής πορείας. Είναι προϋπόθεση για μια ισχυρή Ελλάδα που όλοι οραματιζόμαστε.

14. Ερώτηση:

Πως κρίνετε τις προοπτικές της Ελληνικής Προεδρίας;

Απάντηση:

Η ελληνική Προεδρία είναι μια ευκαιρία να κερδίσουμε το χαμένο έδαφος. Όμως ο πολιτικός κόσμος και τα μαζικά μέσα ενημέρωσης την θεωρούν ως μια δευτερεύουσα υποχρέωση που μπορεί να βοηθήσει τις δημόσιες σχέσεις της χώρας. Τώρα θα γίνουν αποφασιστικά βήματα. Πρέπει να βάλουμε μπροστά για την εφαρμογή της συνθήκης του Maastricht για την διεύρυνση με την είσοδο νέων κρατών-μελών, για τις δεσμικές αλλαγές της Ένωσης ως προς τα όργανα και τις διαδικασίες, για την εφαρμογή της Λευκής Βίβλου, για το νέο πενταετές πρόγραμμα πλαίσιο για την έρευνα και πολλά άλλα.

Μπορούμε να δείξουμε ότι είμαστε ικανοί όχι μόνο να διεκδικούμε τα εθνικά μας συμφέροντα αλλά και να χειριζόμαστε τα κοινά προβλήματα να συνδέουμε αντιτιθέμενα συμφέροντα, να κινούμε την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση προς τα μπροστά.